

Za ekologii integrální

Ladislav Hejdánek

in: Lidové noviny, 1990, p. ???

in: Lidové noviny, 1990, str. ???

◆ glosa, česky, vznik: únor 1990 ◆ poznámka: v Lidových novinách nenalezeno, možná nevyšlo

◆ gloss, Czech, origin: únor 1990

Za ekologii integrální

Stále se hodně mluví a píše o ekologii, ale jednou bychom se už měli rozhodnout se zamyslet nad tím, co doopravdy všechno náleží k životnímu prostředí lidí. Většinou máme na mysli jen všelijaké vedlejší produkty civilizace a uvažujeme o jejich redukci nebo recyklizaci. Unikají nám však „výtvory“, které působí jako vyslovené jedy v našem kulturním životě a které devastují naše myšlení a náš vnitřní, duchovní život. O jejich „recyklizaci“ se vůbec nemusíme starat, recyklizují se samy; problémem se stává spíš to, jak jejich recyklizaci či reprodukci kontrolovat, omezit nebo znemožnit. Jde o jakési kulturní a intelektuální znečištění, a proti němu je nutno vypracovat náročný program kulturně a intelektuálně ekologický. Milan Černý oprávněně upozornil na neudržitelnou situaci, v níž ani svědomitý občan neví, kam s vybitými bateriemi, použitými foliemi nebo zase ustalovači (o jedné výkupně starých ustalovačů v Lucemburské náhodou vím, jedna je dokonce v telefonním seznamu – ale kdo pojede s několika litry přes celou Prahu?). Méně oprávněně vyčítá novému ministrovi nového ministerstva, že třikrát týdně nehrozí prstem z obrazovky, a už vůbec nesmyslně chce ministrovi v obálce posílat vyčerpané baterie. Udělal by lépe, kdyby přišel s nějakým dobrým nápadem, jak to všechno zařídit. Má snad ekologické problémy na starosti jen ministerstvo nebo dokonce jen ministr, anebo to je starost nás všech? Čekají snad všichni turisté, skauti, junáci a vůbec všichni občané na výzvu ministra životního prostředí a do té doby nevědí, co by mohli dělat? Máme snad nového ministra na to, aby jeden den v týdnu neházel papírky po ulicích nebo aby dokonce sbíral ty, které zahodili jiní – aby tak dával příklad ostatním?

Hlavní chyba M. Černého je však jinde. Protestuje proti tomu, že by se měla rozlišovat malá a velká ekologie, a zdůrazňuje jen tu malou, ba tu nejmenší, a pak říká, že je ekologie jen jedna. Bude jistě dobré, až občané budou mít kam nosit upotřebené ustalovače a vyčerpané baterie. Ale zdůrazňovat to může také znamenat, že odvádíme pozornost od problémů velkých k problémům malým. Sám tento způsob argumentace a vůbec myšlenkového přístupu ke skutečnosti je nebezpečným znečištěním veřejného mínění a vůbec lidského vědomí. Jsou v něm přítomny jedovaté příměsi sofistiky a demagogie, která opět staví občany do role těch, kdo se založenýma rukama za ně všechno udělá. Což není právě dnes doba konečně vhodná k tomu, abychom se začali chovat trochu samosprávně?

Podmínkou takového samosprávného chování je však samosprávné myšlení. Je nejvyšší čas, abychom alespoň občas, řekněme jednou týdně, věnovali pozornost hromadám odpadků a smetí ve své vlastní hlavě. Ekologie je opravdu jen jedna, a ta se musí týkat nejen přírody. Člověk nežije především v přírodě, nýbrž především ve společnosti. Když se narodí, nepije s mateřským mlékem jen jedy, které produkuje naše industrializovaná a chemizovaná společnost, ale s prvními slovy, s prvními kroky, jimiž dítě vstupuje do světa jazyka a myšlení, se do jeho duše dostává obrovské množství balastu a také, bohužel, nebezpečných jedů. A proti tomu nás nemůže ochránit žádný ministr, i kdyby zřídil výkupny Sběrných surovin na každém rohu.